

نسل جدید سیستم مدیریت پرونده

CMS

در دادگاه‌های اروپا

■ تحقیق و ترجمه: فهیمه فرهوشی

امروزه با توجه به پیشرفت روزافزون فناوری، انتقال از یک سیستم مبتنی بر کاغذ به یک مدل دیجیتال در همه‌ی نظام‌های قضایی، به رغم داشتن مشکلات و پیچیدگی‌های فراوان، یک نیاز اساسی محسوب می‌شود. از مزایای ایجاد چنین سیستمی می‌توان به ارتقای کارایی محاکم، تسهیل و بهبود دسترسی به عدالت برای شهروندان، سهولت در ارتباط با سایر سازمان‌ها و کاهش فضای فیزیکی مورد نیاز جهت نگهداری پرونده‌ها و همچنین شفافیت و پاسخگویی اشاره کرد.

عمل در دادگاه‌های شهرهای کوچک تر به صورت دستی انجام می‌پذیرفت. هم چنین، یکی دیگر از چالش‌های عمده‌ی این سیستم، عدم امکان دسترسی به سجل کیفری اشخاص و به روزرسانی اطلاعات در پرونده‌های کیفری بود که تأخیر در اعمال مجازات‌های مجرمین سابقه دار را به همراه داشت که تهدید جدی برای امنیت عمومی جامعه محسوب می‌شد. از این رو، در سال ۲۰۱۶ شورای اروپا با ارزیابی ضعف‌های موجود در سامانه‌های مدیریت پرونده، طی گزارشی اعلام نمود که نسل بعدی این سیستم‌ها شامل سامانه‌های به هم پیوسته خواهد بود که تمامی حوزه‌های قضایی را به هم متصل نموده و تبادل اطلاعات دیجیتال را تسهیل می‌نماید. چنین سیستمی، قابلیت ارسال و دریافت الکترونیکی کلیه اطلاعات میان سامانه‌های داخلی دادگستری‌ها، ادارات ثبت و سایر ادارات و نهادهای مربوطه را دارا خواهد بود و ارتباط گسترده و نظام‌مندی در سطح درون و برون سازمان ایجاد می‌نماید.

این نسل از سیستم‌های مدیریت پرونده به لحاظ سخت افزاری و نرم افزاری با بهره‌گیری از تحلیل فرآیندی، از مرحله ارائه‌ی دادخواست و تنظیم شکوائیه، ارجاع پرونده، تعیین وقت رسیدگی، ابلاغ قضایی، تبادل لوایح، رهگیری اطلاعات طرفین پرونده، آراء قضایی و ... تا مرحله‌ی اجرای احکام به گونه‌ای طراحی شده است که مجموعه‌ی فعالیت‌ها در بخش‌های مختلفی طبقه بندی و تعبیه شوند. از جمله:

ارجاع پرونده‌های جدید به شعب و قضات از طریق سیستم به طور کاملاً تصادفی صورت می‌گیرد. در این سیستم سهولت انجام (ارجاع تصادفی) و شفافیت (اعلام نتیجه‌ی ارجاع تصادفی و سوابق ارجاع پرونده) در کنار یکدیگر قرار می‌گیرد. امنیت عملیات ارجاع و یافتن عواملی که ممکن است در روند ارجاع تغییراتی ایجاد نمایند نیز در سیستم جدید ارتقا می‌یابد.

طرح ایجاد سیستم مدیریت پرونده‌ی قضایی (CMS) در ایران در سال ۱۳۸۱ با هدف افزایش سرعت و دقت در رسیدگی، سهولت دسترسی به سوابق قضایی، بهبود فرآیند رسیدگی به پرونده‌ها و غیره مطرح شد. در سال ۱۳۸۲ نسخه‌ی پیش نمایش آن آماده و استفاده از اولین نسخه‌ی اجرایی نرم افزار، در سال ۱۳۸۴ در مجتمع قضایی عدالت آغاز گردید. از آن زمان تا کنون نسخه‌های مختلفی از این نرم افزار در دادگاه‌های کشور مورد استفاده قرار گرفت که به رغم به روزرسانی هر نسخه نسبت به نسخه‌ی پیشین، هم چنان نیازمند اصلاح و بهره‌مندی از فناوری‌های جدیدتر می‌باشد.

سیستم مدیریت پرونده (CMS) برای نخستین بار در دهه‌ی نود میلادی در نظام قضایی اروپا ابداع و راه اندازی شد. از آن زمان تا کنون، با بهره‌گیری از تجارب و نیازها تغییرات بنیادی در سامانه مدیریت پرونده به وجود آمد.

نسخه‌های اولیه سیستم مدیریت پرونده به صورت مجزا در حوزه‌های قضایی به کار گرفته می‌شد و از امکان تجمیع آمارها برخوردار نبود اما در نسخه‌های بعدی دریافتند طراحی سیستم‌های مجزا برای هر حوزه قضایی از کارایی لازم برخوردار نیست لذا، با طراحی الگویی استاندارد، امکان تجمیع آمار جهت مقایسه، تطابق و تحلیل آمارها به صورت سیستمی و شبکه‌ای در نسخه‌های جدیدتر فراهم گردید.

به مرور، عدم دسترسی عموم مردم به اطلاعات، به عنوان یک چالش جدی در سیستم مدیریت پرونده مطرح شد. لذا در نسخه‌های به روز شده سعی شد تا امکان دسترسی اصحاب دعوی به اطلاعات پرونده‌ها فراهم گردد.

توسعه‌ی جغرافیایی سیستم مدیریت پرونده یکی دیگر از چالش‌های فرارو بود به نحوی که این سیستم در دادگاه‌های مستقر در شهرهای بزرگ امکان اقامه‌ی الکترونیکی دادخواست را فراهم می‌کرد اما هم زمان، این

نسل جدید سامانه های مدیریت پرونده به لحاظ سخت افزاری و نرم افزاری با بهره گیری از تحلیل فرآیندی، از مرحله ارائه دادخواست و تنظیم شکوائیه، ارجاع پرونده، تعیین وقت رسیدگی، ابلاغ قضایی، تبادل لوایح، رهگیری اطلاعات طرفین پرونده، آراء قضایی و... تا مرحله اجرای احکام به گونه ای طراحی شده است که مجموعه فعالیت ها در بخش های مختلفی طبقه بندی و تعبیه شوند.

از جمله ویژگی های نسل بعدی سیستم مدیریت پرونده، سهولت استفاده از آن برای کاربران می باشد که موجب افزایش بهره وری سامانه خواهد شد. اصحاب دعوی به طور آنلاین به مراحل پرونده دسترسی داشته و از وقت های رسیدگی آن پرونده اطلاع می یابند. در مجتمع های قضایی باجه هایی تعبیه خواهد شد که به مراجعان این امکان را می دهد تا از طریق رایانه های موجود در آن ها از وقت رسیدگی و شعبه رسیدگی کننده به پرونده خویش اطلاع یابند.

منشی دادگاه و شخص قاضی قادر خواهند بود با استعلام الکترونیکی، علاوه بر دقت، در زمان صرفه جویی نمایند و مانع اطاله ی دادرسی شوند. بخش مدیریت سامانه، اطلاعات مربوط به پرونده های تحت رسیدگی هر قاضی را کنترل کرده و در صورت طولانی شدن رسیدگی برخی پرونده ها، هشدارها و اخطارهای لازم را ارائه می دهد و از این طریق، امکان اولویت بندی پرونده ها و جلوگیری از اطاله دادرسی را فراهم می آورد.

زیرسامانه مدیریت اسناد الکترونیک، ایجاد، اصلاحات و نهایی شدن اسناد الکترونیک را مورد پشتیبانی قرار می دهد. این زیرسیستم، علاوه بر داشتن یک بایگانی دیجیتال، با پشتیبانی از چرخه ی کامل ایجاد اسناد دیجیتال، هر زمان که نیاز باشد فضای فیزیکی موجود برای ذخیره سازی اسناد را کاهش می دهد.

در نسل جدید سیستم های مدیریت پرونده، زیرساخت های فنی از لحاظ امنیت و استحکام ارتقا می یابد و دیگر نیازی به ذخیره ی اطلاعات مختص به هر حوزه ی قضایی نبوده بلکه همه ی اطلاعات به طور متمرکز ذخیره خواهند شد و تنها یک نسخه ی کپی از پرونده های جاری بر روی سیستم های داخلی حوزه های قضایی ذخیره می شود هر چند امکان دسترسی به اطلاعات قبلی نیز وجود دارد.

طبق قانون حفاظت از اطلاعات (The Data Protection Act)؛ سامانه انتشار آرای قضایی توسط یک سامانه ویرایشگر هوشمند، مورد پشتیبانی قرار می گیرد تا پیش از انتشار عمومی آراء محاکم، اسامی موجود در رأی حذف و سپس منتشر شود.

هم چنین، در سیستم های نسل جدید، دادستان می تواند به طور الکترونیکی تشکیل پرونده دهد و اسناد دیجیتال را به پرونده اضافه نماید. به منظور ارتقاء کمی و کیفی خدمات فوق، در نسل جدید سیستم های مدیریت پرونده، قسمت های مختلفی پیش بینی گردیده است:

بخش «کالاها و وسایل زیرساخت» (Infrastructure Products) مسئول تهیه وسائل و تمهیدات لازم جهت بهبود زیرساخت فنی در داخل محاکم و نیز ارتباط میان محاکم و نهادهای مربوطه می باشد.

بخش «خدمات نرم افزاری» (Software Services) مسئولیت

منابع:

- Lavery, A. (2013). Cooperative Court Case Management System Development- A Case Study from Wyoming. Thomson Reuters.
- Loewer, P. G.-J. (2017). Next generation Case Management System- Legislative Update. Vermont: Vermont Judiciary.
- (2016). The Next Generation Court Case Management System. Tirana: The Council of Europe.